

BISERICA și ȘCOLA.

Revista bisericească, școlastică, literară și economică.

Eșe odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului:

în Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl.—cr.
" " " jum. an 2 " 50 "
în România și străinătate pe an 7 " — "
" " " j. a. 3 " 50 "

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondințele să se adreseze la Redac-
țiunea dela

„BISERICA și ȘCOLA“

Îar banii de prenumerațiune la

— „Tipografia diecesană în Arad.“ —

Episcopatul și starea actuală a Bisericii ortodoxe în Regatul României.

de
Episcopul Melchisedech.

(Continuare și fine. *)

Am arătat mai sus marele avantaj al bisericii ortodoxe în aceea, că ea este biserică națională, trăiește în nație, pe când biserica Romei este cosmopolită și fără nație, de aceea și este în luptă cu toate națiunile. Însă această biserică are un avantaj în aceea, că Papa este o putere mare în lumea noastră, dispune de mijloce mari de tot felul, directe și indirecte, și ajută la trebuință pe bisericile sale în toată lumea. Bisericile ortodoxe naționale însă n'au niciun ajutoriu de cât în lăuntrul națiunilor, unde există; dacă națiunile respective nu dau concursul lor bisericii, nu o ajută la împlinirea misiunii sale; dacă o dușmănesc, o degradază, o persecută, ei rămân de cât calea crucei: a suferințelor și a martiriului, — ceea ce nu face onoare unei națiuni creștine să-și martirizeze Biserica. De aceea guvernele și națiunile cele înțelepte tot-dea-una au susținut prestigiul bisericii lor cu toate puterile lor și au mers în acord cu biserica. Cestiunile bisericilor au fost privite ca cestiuni naționale, și biserica a primit cestiunile naționale și politice ca nedespilate de densa. Fără această reciprocitate de concurs o biserică națională nu poate exista; ea cu încetul se atrofează și pierde totă însemnătatea de putere morală a cărei natură, precum acesta s'a întâmplat în mare parte la bisericile ortodoxe din imperiul turcesc.

De aceea Sfântul Sinod trebuie: 1) Mai întâi să se ocupe de toate, prin presă a deștepta națiunea despre pericolele de care este amenințată biserica națională, și

prin urmare națiunea, de cătră necredință, care aduce cu sine demoralizarea familiei și a societății; influența și subjugarea streină.

II) Ală doilea, să rugăm guvernul a nu admite întemeierea propagandei papiste în România, prin înființarea de mitropolii și episcopii papiste, care nu sunt de trebuință, de cât în vederea înputernicirii propagandei catolicismului papist în România. Țara noastră nici decum nu are nevoie de o asemenea propagandă, ba încă suntem datorii cu micii cu marii a o combate din toate puterile noastre. Noi avem biserica și religiunea noastră, adusă cu noi în Dacia dela vechia Romă creștină, adevărat apostolică, iară nu papistă ca cea modernă. Roma actuală se-și întrebunțeze zelul său de propagandă la națiunile necreștine, de care geme globul pământului; propage jidanilor, Machometanilor, Tătarilor, Budiștilor și idololatrilor de toate speciile. Jurnalul conservator „Timpul,” în N. său dela 27 Aprilie, s'ar părea favorabil înființării nouelor episcopate latine, pe temeiul, a) că spiritul intoleranței religioase este primejdios; b) că Românii uniți din Ardeal nu și-au pierdut naționalitatea lor prin unire cu biserica Romei; c) că Românul este din fire tolerant, și crede *om de nimica* pe acel ce renegă legea lui. La aceste observații favorabile propagandei latine este ușor de răspuns. Românii respingând înființarea episcopatelor netrebuitoare pentru numărul actual al catolicilor ce locuiesc astăzi în România, nu înjosesc întru ceva demnitatea bisericii romano-catolice, nici jignesc întru ceva conștiința credincioșilor ei. Ei își vor exercita în totă libertatea cultul lor, ca și până acum, vor avea bisericile lor, și când le vor mai trebui își vor mai construi fără împedecare; vor continua a-și avea doi episcopi vizitatori, unul la Iași, altul la Buzureșci, cari sunt prea deajuns pentru numărul credincioșilor lor ce se află actualminte în România. Când dar Românii vor lua măsuri preventive pentru apărarea bisericii lor naționale, nu are nimeni drept a se jigni, afară dără de acei cu scopuri ascunse, agresive pe conta bisericii noastre, pe care ei o urăsc și o persecută sistematic.

La punctul 2-lea răspundem: Dacă Românii uniți din Ardeal nu și-au pierdut încă naționalitatea română, cauza este pentru că ei păstrează încă mare parte din bazele bisericii ortodoxe naționale. Dar unia este primul pas la catolicism, și propaganda romană nu se va lăsa până ce nu-i va face pe deplin cato-

*) Vezi „Bis. și Școl.” Nr. 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33.

1) Biserica este forța morală, sufletul unei națiuni. Românul naivitatea sa, ridiculizând pe țigan, că n'are nație nici țară, se exprimă: „țiganul și-a mâncat Biserica!” În anul din urmă un înțeles român a crezut, că poate lăuda națiunea sa, afirmând, că românii n'au avut Sântii, ca Grecii și Slavenii, etc. Dar un înțeles țigur îi răspunde ironic: „bine își recomandă D... națiunea! Ast-felii de exemplu numai la Țiganii se mai găsește.”

Geniul poetic al poporului român a creat o legendă despre țiganul cum Țiganii și-au mâncat, adică au pierdut biserica lor. Cea principală este că biserica trebuie să fie bazată pe principii morale. Dacă ea cade în materialism, servește numai la trebuințele materiale și la scopuri materiale ordinare, atunci ea devine ridiculă și se pierde.

lici-romani, reformând treptat și pe nesimțite totul, până ce i va introduce în cosmopilitismul său. Autorul articolului din „*Timpu*” mai spune în favoarea uniunii catolice din Transilvania, că Mitropolitul uniat dela Blaj, capul bisericii naționale române de acolo, este independent de episcopatul catolic din Ungaria și este subordonat numai „Sântului Scaun papal.” (Autorul acestui articol trebuie se fie însuși uniat*). Recomandăm autorului se cetască epistola Mitropolitului uniat Șaluț din anul 1862, către episcopul ortodox Șaguna, și va vedea ce libertate mare de acțiune are un Mitropolit uniat. „Excelența ta, dice Șaluț, sunteți în totă Transilvania, așa dicând un Domn nemărginit și neatârnat în propria diecesă, întru cele ce se ating de afacerile bisericesci, nu aveți a cere opiniunea nimenui, — a vre unui alt coleg episcopal, nici a unui Mitropolit sau patriarh, când aveți a face ori a întreprinde ceva. Eū însă, precum bine știți Excelența ta, mă află sub împrejurări mai grele. Eū, în administrația bisericii și a credincioșilor noștri din Transilvania și din provincia Mitropolitană, am ca colegi căți-va Episcopi, între cari este împărțită fosta diecesă a Făgărașului, am un nunțiu apostolic, un patriarh, ba încă și alți frați nu de origine comună, cari sunt foarte influenți, mă controlează, urmăresc fie-care pas al meu cu un ochi neadormit, și adese ori, chiar și în lucruri, la care nu aū nici un drept, îmi țin legată nu numai voia, dar și conștiința mea!” (Slavici. Die Rumänen. pag. 102—103). Din cauza acestor presiuni morale, și din necontentita tendință de a catolicisa treptat pe Românii uniți, bărbați mari, ca Maior și ca Șincai, ect. aū fost persecutați și excluși din clerul uniat, pentru că se opunea la novismele papiste, introduse în biserică uniată; aū cercat chiar ale pune episcopi catolici, precum spune însuși autorul articolului din „*Timpu*” dar turburarea poporului, a silit pe acest episcop și pe cei ce l’au pus a-și da aerul de episcop uniat și a menținea încă cultul ortodox. La episcopatele uniate se pun numai persoane agreeate catolicismului roman, și care s’au distins prin servilismul lor cauzei bisericești romane. Persoane renumite prin devotamentul lor național, d. e. ca Cipariu, nu se pot învrednici se ajungă nici la Mitropolie, nici la episcopate! Cel din urmă argument al „*Timpu*” că Românul, de și tolerant, disprețuește pe cei ce își renegă religiuinea, — este neesact și se disminte prin fapte positive. Chiar autorul spune un exemplu despre un tână român, carele s’a renegat religiuinea, încât la mórtea lui a renunțat la ori ce ceremonie religioasă. Istoria uniunii din Transilvania, pe care el vrea se o aperi, încă esto o dovadă vădută în totă lumea, că și poporul român este capabil a fi ademenit la renegarea religiuinii, dacă nu de odată, cel puțin treptat și prin amăgire. Afară de uniați, tot în Transilvania, mulți Români aū trecut la calvinism, și apoi s’au contopit cu Secuții și cu Ungurii. Vechia nobilime română din Transilvania și Ungaria, totă, trecând la catolicism s’a maghiarizat.

Iată dar pentru ce noi trebuie a ne pădi de cursele propagandei iesuitice a Romei: nu pentru a fi netoleranți în spiritul constituțiunii noastre, nu pentru a jigni conștiința locuitorilor catolici-romani, ce trăesc în România și pórta sarcinile statului, ci pentru a ne apăra biserică noastră națională, și prin ea a feri națiunea de uneltirile și amestecul străinilor în afacerile noastre naționale.

Se întrebăm însă pe curia romană cu propaganda

fide a ei: primire-ar ea óre, ca noi Românii să nesc în Italia un Mitropolit, sau un episcop românesc la Roma cu titlu de „Mitropolitul, ori episcopul Romei” ori la Veneția, Milan, Neapole, ect. cu titlurile acestor orașe catolice, mai ales când scim, că acum în Italia sunt multe elemente gata, de a forma o bună biserică națională ortodoxă? Primire-ar óre facem ceva asemenea pentru alte capitale și orașe însemnate și neînsemnate din lumea catolică? Nu! Pentru că ea nu admite nici morții noștri a se înmormânta în cimiterile credincioșilor săi. Noi însă nu facem așa; ci la cas de nevoie, înmormântăm pe catolici în cimiterile noastre, și încă cu totă rânduiala creștină a bisericii noastre; nu i depărțăm nici dela celelate taine ale bisericii, la casuri de nevoie, când ei nu ari preoți de ai lor. Și acesta o facem, pentru că suntem toleranți, și biserică noastră este tolerată în aderatul înțeles, și nu este deprinsă a viola conștiința religioasă, până și a necreștinilor. Noi, chiar de am fi în stare, nu am trimite episcopi și Mitropoliți în țările creștine, care își aū Mitropoliții și episcopii de ori-ce confesiune; căci acesta nu permit canónele bisericii noastre, care sunt comune și bisericii latine. Pentru ce dar Roma creștină voesc se violeze conștiința noastră, și se calce Sântele canóne prin numirea unui Mitropolit în România cu titlu de al Bucureștilor sau „Bucarestensis,” când în București este capitala bisericii ortodoxe române, și reședința Mitropolitului primat al României? Pentru ce episcopi cu titlurile Episcopilor și Arhiepiscopilor Români: Iașului (Iasiensis), unde este reședința Mitropolitului Moldaviei? Al Galațiilor (Galatzensis), unde este reședința episcopului Dunărei-de jos? Al Craiovei (Craiovensis) unde iarăși este episcopatul Pământului și al Severinului și are un vicariu cu titlu de Cuvăntăreanul. Tóte acestea ar fi disprețul cel mai mare pentru biserică națională română, și ne arată că Roma privește biserică noastră ca cum nici ar esista, și că ea voesc acum se ne facă Biserică și se ne trimite cei înainte archiepiscopilor creștinesci!!

Nu cred că națiunea română va tolera o asemenea decadere a bisericii sale naționale! Catolicii în România n’au trebuință nici de doi episcopi, precei aū deja. Acestia vor putea se locuiescă unde le plăcea în România, fără însă a-și acăpara titlurile dela localitățile administrate și supuse păstoriei arhiepiscopilor români: ci se fie priviți ca arhiepiscopii și episcopii titulari, cu titluri străine de țară, ca vicăntăreanul, cum s’au privit și până acum. Arhiepiscopii titulari cu titluri dela localitățile române, aū și pot avea în mai Biserică română, și numai dintre membrii clerului său. Titlurile acestea nu sunt ceva fără valóre, ci implică drepturi mari, drepturile episcopale, între care este și acela de a propaga credința sa. Arhiepiscopii titulari sunt mărginiți în funcțiunile lor prin ceea, că ei se chirotenesc în calitate de vicari ai Mitropoliților și episcopilor actuali ai țerei, încât ei nu pot funcționa nimica episcopal fără prealabilă autorizare a eparhiei respective, și cel ce ar face contrariu, cade sub judecata bisericească. Nu este pus ierarhiei bisericești a țerei. Prin urmare, când el va fi recunoscut ca Episcop ori Mitropolit cu titlul unei localități din țară, prin aceea i se recunoște și dreptul de a-și propaga credința sa în aceea localitate și a face proseliți. Și tocmai acesta este principala a propagandei papiste.

Pe lângă împrejurările arătate în urmă, biserică Romei crede, că acum este timpul cel mai favorabil

pentru propaganda sa; căci crede, că noi ne-am fi combinat de biserica ortodoxă a resăritului, în urma căror neînțelegeri momentane, ivite între biserica noastră națională și patriarhia ecumenică, și astăzi, patriarhia se ne escumunice dela comunitatea ortodoxă, precum a escumunicat și pre Bulgari, cu vreo zece ani în urmă; pentru care după afirmarea jurământelor, la Roma s'au pregătit episcopi catolici și penase întru Bulgaria. Însă fapta va dovedi că Roma și acum încă ne înșală. Noi n'am rupt relațiile noastre unitare cu ortodoxia orientală, ci voim numai se le regulăm într'un mod cuviincios și canonic. Ortodoxia română nu s'a ținut, păstrat și apărât de patriarhia ecumenică; ci s'a păstrat și apărât de națiune și de Mitropolia și Episcopii români. Au fost însă și patriarhi care nu s'au dat un concursu puternic, cu sfaturile și cu influința lor la Pôrta otomană, a căroră convenire ne a făcut tot-deuna a respecta acea patriarhie și a o recunoște ca centrul al ortodoxiei orientale. Nici vom consimți vre odată a o înlocui cu autoritatea bisericeii catolice-române, fie ea ori cât de renumită și puternică. Biserica română are și poate se aibă toate mijlocele morale și materiale spre desvoltarea sa prin sine, până a putea rivalisa cu orice altă biserică, cât de înflorită; și a sta nedăltuită santinelă în hotarele țerei și a națiunei sale.

III. Ce trebuie însă bisericeii noastre, spre a putea cu succes lupta contra vrăjmașilor sei din leuntru și din afară? O cultură intelectuală și morală, cât de întinsă. Biserica prin natura sa este paladiul învățăturai, ea trebuie se învețe neconținut pe sine și pe alții tot ce trebuie omului, spre a fi bun cetățean și cetățină, cu bună credință în faptele sale, cu judecată și cu viață bine-năvătită, și se combată viciul pe toate căile, se mustră, se dojenescă, se îndemne neconținut la bine. Când erau omenii mai simpli, motivurile mai aprôpe de legile naturei, biserica putea și să implini misiunea sa cu mai puțină învățatură. De aceea bisericași învățau în genere numai a ceti, a cânta, a săvârși formele cultului, și apoi pentru înstruirea lor și a poporului mai cetiaș prin bisericeii viețile sfinților și învățatură morale de ale sfinților părinți. Și lumea era mulțămită cu atâta. Astăzi însă când a sporit știința, și s'a disvoltat cugetarea și împreună cu ideile sănătoșe, au străbătut și străbat în societatea noastră tot felul de rătăciră, pe care unele minți stălcite le respândesc cu fapta, cu cuvântul și scrisoarea, până și în poporul de jos, atacând în primul rang religiunea și morala creștină; astăzi când propagandele străine vor se copleșesc biserica și națiunea noastră, negreșit că biserica noastră neapărat trebuie să se rădăce la nivelul culturei bisericelor civilizate; căci și biserica noastră are de suportat aceleași lupte, pe care le suportă și bisericile altor națiuni civilizate; căci civilizația nu aduce cu sine numai bune, precum cred naivii, ci și o mulțime de rele. Omul cel bun, cum dice Evangelia, din inima sa cea bună scôte cele bune, iară cel rău din inima sa cea rea scôte cele rele. Acesta este natural la omenii, fie ei simpli, fie civilizați. Deosebirea este numai, că omul rău și civilizat scôte mai multe și mai mari rele, de cât răul necivilizat. De aceea în toate țările civilizate clerului se dă cea mai întinsă cultură intelectuală și disciplinară. Așa în țările catolice la fie-care episcopie este și un seminar, sau institut teologic pentru formarea preoților. Au universități — pentru formarea profesorilor și episcopilor, și o mulțime de alte institute bisericesci, pentru formarea de omenii pentru ser-

viciul catolicismului; în statele protestante, spre a deveni cine-va păstor, trebuie se trecă mai întâi liceul, apoi facultatea teologică. În Rusia ortodoxă, la fie-care episcopie este un seminar de 7—8 clase, de unde elevii absolvenți devin mai întâi cantori pe la parochii și învățători în școlile săteșei, apoi, la vacanțe, se înainteză la preoție. Elevii fruntași din seminarii se trimit la facultățile de teologie-care în Rusia sunt 4. Licențiatii teologi se numesc mai întâi profesori pe la seminarii, catecheți pe la școlile publice. Apoi la trebuință, dintre dâșii cei mai capabili și mai distinși se rēdic la treptele cele mai înalte ale ierarhiei bisericesci. În regatul Eladei sunt seminarii, pentru formarea preoților parochiali, și o facultate teologică pentru formarea profesorilor de Teologie și pentru clerul înalt. Licențiatii teologi, cari au mijloce, se duc apoi pe la facultățile de Teologie ale Europei, mai ales în Germania, spre a-și perfecționa știința lor. Ortodoxii din Austria: Români și Sirbii, toți au înalte instituții teologice pentru formarea clerului. Așa cel mai vechiu este acel sērbescū dela Carlovețu; dar mai perfect este acel din Bucovina; căci Biserica Bucovinei a avut mijloce mai mari, în fondul monastiresc, pre care guvernul austriac nu l'a deturnat dela destinațiunea lui culturală: — pentru biserică și școlă. Acest institut, acum nu de mult s'a prefăcut în facultate teologică, pe lângă universitatea din Cernăuți. Mai săraci în cultura teologică dintre ortodoxii din Austria până acum sunt Români ortodoxi din Transilvania; căci acolo Biserica națională românească, în adevăratul înțeles, datēză abia dela nemuritorul Andrei Șaguna, prin a căruia înțelepciune și zel creștinesc și românesc s'a înființat mai întâi ierarhia, adică Mitropolia și episcopiele românești dela Sibiiu, Caransebeș și Arad, apoi Seminariul din Sibiiu, pentru care a trebuit să se formeze mai întâi fondul trebuitoriu, prin colecte benevole, adunate de cler dela binevoitorii creștini. Când Șaguna a venit întâia oară în Diecesa sa, ca episcop locotenent, a găsit clerul român ignorant și foarte decăduț moralicesc. Să-lu ascultăm pe el însuși cum se tângueșce de acesta în una din primele sale circulări către clerul diecesan: „Ascultați rugămintea mea, dice elu clerului, rugămintea, pre care eu din adēncul sufletului meu o adresez către voi: vai mie, de nu voi vesti învățatura cea bună, căci datoriamă sileșce și diregătoria imi este încredințată pentru acesta. . . . Cu inima adēnc-întristată și cu o neputasă mirare m'am convins, că mulți dintre preoții noștri au obiceiul, Duminecele și sērbătorile, după sânta liturgie nu se întorc acasa, ci se duc drept la crășmă, și acolo petrecând cu omenii ordinari, beau și întrețin conversații necuviincioșe.“ Apoi le prescrie, cum să se înbrace și cum se se porțe, când vin în oraș, și amenință a pedepsi după fapte pre toți cei-ce se vor arēta public cu îmbrăcăminte murdară și cu părul nepeptănat (Slavici. Die Rumănen p. 99—100). Șaguna, prin zelul său neobosit, prin institutul său teologic, și prin trimiterea tinerilor români pe la facultățile de teologie din alte țări, în curgere de trei-deci și câți-va de ani ai arhipăstoriei sale, a pus temelii solide culturei clerului ortodox alu Transilvaniei, care astăzi numără mai mulți bărbați instruiți și mulți preoți, cari au consciința datoriei lor spirituale.

Adevărat, România noastră în timpul modern încă a făcut un pas bun în cultura clerului. În loc

de un singur seminarium, carele există în Moldova dela începutul viacului present, începând dela anul 1834, treptat s'au înființat încă câte unul pe la toate eparchiele, în cât astăzi avem 8 Seminarium, cu cursuri mai mult sau mai puțin întregi. Dar aceea ce ne lipsește sunt, afară de mică excepțiune, profesorii, capabili, cari să aibă știința și zelul trebuitor pentru a forma bunii servitori ai bisericeii, ale însufla conștiința datoriei de apostoli ai moralității creștine, de predicatori ai evangheliei, cu un cuvânt de apostoli ai neamului nostru românesc. Elevii seminariilor noastre nu duc la parochiile lor, de cât o mică proviziune de cunoștințe ale culturii generale, pre care curând le uită și acelea, rămânând mai tot atât de săraci în cunoștințe, ca și ceia-lalți săteni. Ei nu cunosc sânta Scriptură, care este izvorul cel neseecat al învățământului creștinesc, și cu deosebire preoteșce, au foarte sterpe națiuni de istoria bisericeii, a dogmelor, a datorințelor pastorale; a canoanelor — nici decum.

Sfântul Sinod, îndată dela înființarea sa în anul 1873, a întors luarea aminte asupra institutelor acestora de educație a clerului; a făcut și de multe ori a propus proiecte pentru reorganizarea seminariilor, și proiecte de regulamente pentru disciplina lor internă. Deasemenea necontentit s'a cerut înființarea unei facultăți de teologie, unde să se pōtă pregăti bunii profesori pentru instruirea și educarea viitorilor păstori și Archiepiscopi demai de biserica națională română. Dar toate aceste încercări ale Sinodului până acum au ramas zădarnice și ca nevenite. Este adevărat, că unii din profesorii actuali dela seminarium, temânduși pozițiunile lor, au combătut prin presă cu înverșunare reformele propuse de Sf. Sinod. Dar viitorul bisericeii, carele este legat cu ală națiunii, este un interes general; el nu trebuie legat cu interesele egoistice ale unor individe. Guvernul și Corpurile legiuitoare trebuie să ne dea legile pentru reforma seminariilor și pentru făcătatea de Teologie, ca țera să pōtă a-și pregăti luptători, vrednici pentru apărarea bisericeii naționale de dușmanii interni și esterni, pre care i-am numit mai sus.

IV. O mare pedică pentru cultura clerului, mai ales a preoților de mir, este prōsta lor pozițiune materială, din care cauză ei tot timpul trebuie să-lă petrecă muncind la țarină și acasă, pentru ca să-și pōtă agonisi hrana pentru dēnsii și pentru familia lor. Isolați de centruri de cultură, fără mijloce de a-și procură cărți, ca să se instruescă prin citire, uită și puținul, ce învățase și trăesc viață ordinară ca toți sătenii; în loc ca preotul să pōtă fi dascălul și pedagogul sătenilor, se face și elă asemenea lor întru toate. În toate țerile civilizate guvernele au regulat pozițiuni materiale onorabile pentru preoții lor. În Rusia fie-care biserică parochială, are o porție de pământ, până la 100 desetine, care se înparte proporțional între bisericeași, apoi mai au salare dela comune; pe la orașe bisericeași au venituri dela comune și salare pentru predarea religiunii în școle. În Bucovina, preoții au câte 24 făceri de pământ și salare din fondul religioas, dela 500 până la 1000 fiorini pe an. În totă Europa sunt create prin legi mijloce de întreținerea clerului, prin fonduri bisericești și prin subvențiuni dela stat. Chiar în România pozițiunea preoților catholici este bine asigurată; 1) prin mărimea parochiilor, care numără mai multe sate la un loc; 2) prin o câtime de pământ întreită și în-

pătrită, decât ce se dă unui preot ortodox, și aceea lucrată de parochieni și aduse rodirile la casa parochului; 3) prin casă preoțescă făcută de parochieni în curtea bisericeii; 4) prin taxe de plată stabilite pentru fie-care ierurgie preoțescă. Așa nu de mult ună lăcuiitoriu din o asemenea parochie imi spunea, că popa lor nu înmormânteză, decât nu i se dă pentru acesta 50 de franci. Taxe foarte esorbitante, pentru care, precum și pentru condamita despotică a multora dintre acei popi, lăcuiitorii adese-ori se tânguesc; dar n'are cine-i asculta. Noi nu dorim pentru preoții noștri, ca să fie satrapii sătenilor; ci adevărați părinți sufletești; dar ținem, împreună cu Sf. Scripturi, că „vrednic este lucrătorul de plata sa;” și: „Cine slujește altariului, dela altariu trebuie să se hrănescă.” Sf. Sinod în această privire să nu înceteze a stăru și a aminti guvernului, ca să pună în vedere camerei legiuitoare proiectul, votat de senatul trecut pentru îmbunătățirea pozițiunii materiale a preotului Român.

V. Mai departe trebuie a se spori mijlocele și organele de priveghere și administrația disciplinară a clerului. În present există pentru privegherea și administrația disciplinară câte un protoereu de județ, în total 35 de Protoerei, cu un salariu anual numai de 2000 lei, din care, scoțindu-se zeciuiala, cu restul abia își pot întreținea familiile; dar sunt cu totul lipsiți de mijloce de transport, spre a putea vizita bisericele și clerul din județe, spre a preveni neorânduielele, și a cerceta și a aplana vortele, ce necontentii se ivesc între preoții și pastoriții lor. Spre acest sfârșit trebuie a se mai adauge la salarele protoerilor câte o diarnă macar de 100 lei pe lună, adică anual 1200 lei, osebit de acesta a li se de ajutoare administrative prin înființarea de subprotoierii, sau protoeroști de plăși, câte unul de fie-care plasă, cu salariu macar de câte 1200 lei anual, cari se ajute pe protoerei în multiplele lor îndatoriri de ordine și disciplină bisericească prin comune. Preoții, lipsiți de priveghere și control, părăsesc, pe ce merge tot mai mult, datoriiile lor religioase, și poporul se sēlbătăcesce moralicesce, bunele năravuri familiare și sociale se minereză de corupția de totă felulă, pe ce merge tot mai mult.

VI. Monachismul și monastirile reclamă o murgentă îndreptare, și punera pe calea morală, făcându-se organe de cultura și moralisarea poporului. Societatea actuală română, monastirile nu pot avea alt rol, de cât ca asiluri pentru bătrâni, cari, după ce ș'au isprăvit rolul în societate, doresc a-și sfârșii viață în liniștea monastiricească. Pentru care sfârșit trebuie a se destina un anume număr de monastiri; în toate cele-lalte, prin înființarea de școle populare și industrie națională, de spitale pentru bolnavi, de spiciri pentru soldații invalizi, de asiluri pentru caldieri cari umblă cerșind pe ulițe și la drumuri. Prin această, monastirile, care sunt monumente istorice ale trecutului nostru, pe de-o parte se vor apăra de totală care astăzi le amenință, iară pe de altă parte se vor lega mai strins cu națiunea, profăcându-se în institute de bună creștere, de industrie și de caritate, care toate sunt unite cu biserica și predicata de morală creștină. Mai ales prin monastirile de maice și sul tradițional, și o mulțime de nevoi sociale, negate de nime în samă, fac pe o mulțime de copii săraci și orfane, a căuta acolo asil. Acele copii creștinesc când acolo, fără nici o destinație și pregătire socială, nevoia de a putea trăi le împunge la călugărie, și de

cea la fie-care sesiune a sfântului Sinod vin o mulțime de cereri de admitere la călugărie a unor așezăminte fete tinere, în adevăr nenorocite. Sărăcia și lipsa de cultură le îndemnă a-și sacrifica viața fără nici un folos, nici pentru dânsese, nici pentru societate. Aceste copile sărace și orfane, care cântă asil adăpost în monastiri, nu trebuie alungate de acolo, ci trebuie a li se da mijloace de cultură intelectuală și aplicare la industrii casnice, cu care ele, ajungând la vârstă, se potă a se reînturna în societate și a-și procura mijloace de existență pe căi legale și morale. De aceea prin toate monastirile de Maice trebuie a se înființa școle primare pentru carte, și ateliere de industrie casnică, așa ca fetele crescute în monastire să potă în lume deveni bune și harnice gospodine. Ideea de a înființa școle de carte și de lucru prin monastirele de Maice s'a exprimat în Moldova încă de la începutul viacului present. Așa în crisoval Domnului Alexandru Moruz din anul 1803, pentru organizarea monastirelor de Maice de atunci, Agapia și Slatina, școle de carte, după ideile de atunci pentru învățatura cărții, și anume: de carte grecească și slavă, apoi atelieruri, unde să se învețe lucru de mâna, adică cusături, i hramuri, i chilimuri, (adică scurțuri de scorturi) și cusături de vestminte arhierice, și alte iscusite lucruri, care acele sunt pentru folosul și folosul lor (monastirelor) și pentru podoba patriei. Însă această mănuitoare idee nu s'a realizat încă astăzi, și monastirile de maice au mers tot mai mult spre decădere.

VII. În fine este urgent a se înființa pe la toate școlile din țară, mai ales primare și secundare, ca să s'au învătători de religione, dintre preoții parohiali, cari se însușe, tinerimei principiile religioase creștine, și se facă educația religioasă a ei; și pe ce merge tineretul încă din vrâsta fragedă, să nu se mai mult se înstreinează de moravurile creștine, care este un mare pericol pentru societatea noastră.

VIII. Tote aceste și alte îmbunătățiri în ramul bisericesc reclamă mijloace materiale și o mai mare libertate a acțiunii bisericesci, care astăzi este mărită numai în puținele mijloace bugetare, ce i se dau din bugetul statului, destinate și acelea fără partiiciparea bisericeii, și fără a se ține samă de adevărate și multiplele trebuințe, pentru demna întreținere și activitatea clerului în trebuințele morale și religioase ale națiunii.

Acastă mare pedică se va înlătura numai atunci, când se va destina din veniturile bisericesci o anume parte, pentru biserică, care se formeze o casă aparte, cu administrația Sinodului în înțelegere cu Ministerul Cultelor, care se formeze bugetul bisericesc după trebuințele morale și materiale ale bisericeii, pe care să-l așeze apoi Ministrul se-lu supună la aprobarea Camerei de legi, ca și celelalte bugete ale statului, precum se face și cu eforiile spitalelor. Tot asemenea să se facă și cu socotelele. Reservele și economiile înlocuitor se remână în casa bisericească, spre a forma un timp capitalul bisericesc necesar. Până la formarea acestui capital, guvernul se dea pe fie-care an din bugetul statului patru milioane lei, pentru întreținerea și pentru formarea capitalului bisericesc viitor, când statul va fi scutit de a mai contribui bănușe pentru această ramură, și va întrebuința toate mijloacele sale pentru alte îmbunătățiri naționale. Tote aceste mijloace naționale din alte țări au capitalurile și veniturile lor proprii de întreținere și prosperare, pe care la neajuns adaugă și guvernul ajutorele

sale. Așa biserica rusească are un capital de câte-va sute de milioane ruble, din ale căror procente se întrețin instituțiile religioase. Biserica Bucovinei are un capital de două-spre-zece milioane de florini, cu un venit anual mai bine de un milion de florini. Asemenea biserica sârbescă dela Carloviți. Biserica Transilvaniei, după ce s'a organizat prin Mitropolitul Șaguna, cea înteu țintă a sa a fost de a-și forma un capital bisericesc, la care a depus Șaguna însuși prima contribuțiune din propria sa avere, și apoi a apelat la tot clerul și poporul de a contribui la formarea acestui capital bisericesc, carele, cu modul acesta sporcesc pe fie-care an, și înlesnesc biserica a-și face îmbunătățirile necesare. Noi însă nu avem drept a face apel la națiune de a forma capitalul bisericesc; căci totă lumea știe, că biserica noastră națională a moștenit dela părinți o avere mare, de care astăzi dispune guvernul. Neregularea pozițiunii bisericeii noastre după luarea averilor bisericesci, pe lângă lipsa cea mare de astăzi ce suferă biserica, a făcut încă și alt rău mare bisericeii. Sentimentele creștine de a dota biserica, deodată fură paralizate. Nime numai cutază a face donațiuni bisericeilor, temându-se că ele vor fi înstreinate și luate de guvern pentru alte destinațiuni. De aceea acum se cere imperios a se declara prin o lege specială, că biserica română este persoană juridică și potă posedă avere în România, și a se întrebuința pentru scopuri morale, pentru cultura și dezvoltarea sa și a poporului.

Așa dar lupta contra necredinței, a materialismului, a indiferentismului religios a immoralității, a papismului cotropitoriu; stăruință și cooperare neretrupță pentru dezvoltarea și cultura clerului prin reformarea seminarelor, prin înființarea facultății de Teologie, prin îmbunătățirea pozițiunii materiale a preoților, prin înființarea unei case aparte pentru formarea capitalului necesar pentru buna și convinsă educație și întreținere a clerului, și pentru neatârnsarea lui în privința materială. Declararea bisericeii de persoană juridică în statul român; reforma monastirelor, ca ele să devină locașuri de bine-faceri, de moralitate, de cultură și de industrie națională. Iată programul, după care trebuie să lucreze Sântul nostru Sinod, pentru ca să potă sta la înălțimea sa de conducător spirital alu poporului și de autoritate superioară a bisericeii naționale. Spre acest stăruință noi necontenit trebuie să deșteptăm pre guvernul ortodox al țerei noastre, și să i arătăm trebuințele bisericeii noastre naționale, cerându-i concursul, fiind că toate mijloacele materiale, de care biserica are nevoie, sunt în mânele guvernului. Să grupăm pe lângă noi pe toți oamenii de bine, care își iubesc țara și biserica națională și sunt dușmanii corupțiunii; să grupăm mai ales totă inteligența clerului nostru, să o punem la lucru prin predicarea cuvântului lui Dumnezeu prin biserică, prin conferințe publice pentru cler și popor spre a face cunoscută pericolele, ce amenință societatea noastră prin uitarea și părăsirea învățaturii și moralei cel-sănătose a creștinismului; prin presă, — spre a deștepta opiniunea publică în favoarea bisericeii noastre naționale, carea este din multe părți amenințată, și spre a deștepta în păstorii noștri cel-sufleteșei conștiința datoriei lor de dascăli și pedagogi ai moralității poporului cu fapta și cu cuvântul; păstorii cari, după cuvântul Domnului Christos, păstoresc și îngrijesc de turma lor, iară nu năimiți, cari n'au grije de oile lor, nici când ved că vine lupul și răsipesc turma și ucid oile. Cu cât vom da

de un singur seminarium, carele există în Moldova dela începutul viacului present, începând dela anul 1834, treptat s'au înființat încă câte unul pe la toate eparchiile, în cât astăzi avem 8 Seminarium, cu cursuri mai mult sau mai puțin întregi. Dar aceea ce ne lipsește sunt, afară de mici excepțiuni, profesorii, capabili, cari să aibă știința și zelul trebuitor pentru a forma bunii servitori ai bisericii, ale însuși conștiința datoriei de apostoli ai moralității creștine, de predicatori ai evangheliei, cu un cuvânt de apostoli ai neamului nostru românesc. Elevii seminariilor noastre nu due la parochiile lor, de cât o mică proviziune de cunoștințe ale culturii generale, pre care curând le uită și acelea, rămânând mai tot atât de săraci în cunoștințe, ca și ceilalți săteni. Ei nu cunosc sânta Scriptură, care este izvorul cel nesecat al învățământului creștinesc, și cu deosebire preoțesc, au foarte sterpe națiuni de istoria bisericii, a dogmelor, a datorințelor pastorale; a canónelor — nici decum.

Sfântul Sinod, îndată dela înființarea sa în anul 1873, a întors luarea aminte asupra institutelor acestora de educație a clerului; a făcut și de multe ori a propus proiecte pentru reorganizarea seminariilor, și proiecte de regulamente pentru disciplina lor internă. Deasemenea necontentit s'a cerut înființarea unei facultăți de theologie, unde să se potă pregăti bunii profesori pentru instruirea și educarea viitorilor păstori și Archipăstori demni de biserica națională română. Dar toate aceste încercări ale Sinodului până acum au ramas zădarnice și ca nevenite. Este adevărat, că unii din profesorii actuali dela seminarium, temânduși pozițiunile lor, au combătut prin presă cu înverșunare reformele propuse de Sf. Sinod. Dar viitorul bisericii, carele este legat cu alii națiuni, este unii interes general; elii nu trebuie legat cu interesele egoistice ale unor individe. Guvernul și Corpurile legiuitoare trebuie să ne dea legile pentru reforma seminariilor și pentru facultatea de Theologie, ca țera să potă a-și pregăti luptători, vrednici pentru apărarea bisericii naționale de dușmanii interni și esterni, pre care i-am numit mai sus.

IV. O mare pedică pentru cultura clerului, mai ales a preoților de mir, este prosta lor pozițiune materială, din care causă ei tot timpul trebuie să-lă petrecă muncind la țarină și acasă, pentru ca să-și potă agonisi hrana pentru dânsii și pentru familia lor. Isolați de centruri de cultură, fără mijloce de a-și procura cărți, ca să se instruescă prin citire, uită și puținul, ce învățase și trăesc viața ordinară ca toți sătenii; în loc ca preotul să potă fi dascălul și pedagogul sătenilor, se face și elii asemenea lor întru toate. În toate țările civilizate guvernele au regalat pozițiuni materiale onorabile pentru preoții lor. În Rusia fie-care biserica parochială, are o porție de pământ, până la 100 desetine, care se împarte proporțional între bisericăși, apoi mai au salare dela comune; pe la orașe bisericăși au venituri dela comune și salare pentru predarea religiunii în școle. În Bucovina, preoții au câte 24 făci de pământ și salare din fondul religioș, dela 500 până la 1000 florini pe an. În tota Europa sunt create prin legi mijloce de întreținerea clerului, prin fonduri bisericăși și prin subvențiuni dela stat. Chiar în România pozițiunea preoților catholici este bine asigurată; 1) prin mărimea parochiilor, care numără mai multe sate la unii loc; 2) prin o câtime de pământ întreită și în-

pătrită, decât ce se dă unii preot ortodox, și aceea lucrată de parochieni și aduse rodirile la casa parochului; 3) prin casă preoțescă făcută de parochieni în curtea bisericii; 4) prin taxe de plată stabilite pentru fie-care ierurgie preoțescă. Așa nu de multe ori unii lăcutorii diu o asemenea parochie imi spunea, că oă popa lor nu înmormentază, decât nu i se dă pentru acesta 50 de franci. Taxe foarte esorbitante, pentru care, precum și pentru conduita despotică a multora dintre acei popi, lăcutorii adese ori se tânguesc; dar n'are cine-i asculta. Noi nu dorim pentru preoții noștri, ca să fie satrapii sătenilor; ci adevărați părinți sufleteșci; dar ținem, împreună cu Sf. Scriptură, că „vrednic este lucrătorul de plata sa;” și: „Cine slujește altariului, dela altariu trebuie să se hrănescă.” Sf. Sinodii în această privire să nu înceteze a stărui și a aminti guvernului, ca să pună în vedere camerei legiuitoare proiectul, votat de senatul trecut pentru îmbunătățirea pozițiunii materiale a preotului Românii.

V. Mai departe trebuie a se spori mijlocele și organele de priveghere și administrația disciplinară a clerului. În present există pentru privegherea și administrația disciplinară câte un protoereu de județ, în total 35 de Protoerei, cu un salariu anual numai de 2000 lei, din care, scoțându-se zeciuiala, cu restul abia își pot întreține familia; dar sunt cu totul lipsiți de mijloce de transport, spre a putea vizita bisericile și clerul din județe, spre a preveni neordenuelele, și a cerceta și a aplana certele, ce necontentit se ivesc între preoți și pastoriții lor. Spre acest sfârșit trebuie a se mai adauge la salarele protoierilor câte o diurnă macar de 100 lei pe lună, adică anual 1200 lei, oșebit de acesta a li se da ajutorul material prin înființarea de subprotoieri, sau protoi proești de plăși, câte unul de fie-care plasă, cu salariu măsar de câte 1200 lei anual, cari se ajute pe protoerei în multiplele lor îndatoriri de ordine și disciplină bisericășă prin comune. Preoții, lipsiți de priveghere și control, părăsesc, pe ce merge tot mai mult, datoriiile lor religioșe, și poporul se sâlbătăcesce moralicesce, bunele năravuri familiare și sociale se minéză de corupția de totu felulă, pe ce merge totu mai mult.

VI. Monachismul și monastirile reclamă o urgentă îndreptare, și punere pe calea morală, făcându-se organe de cultura și moraliserea poporului. În societatea actuală română, monastirile nu pot avea alt rol, de cât ca asiluri pentru bătrâni, cari, după ce ș'au isprăvit rolul în societate, doresc a-și sfârșita viața în liniștea monastirășă. Pentru care sfârșit trebuie a se destina un anume număr de monastiri; în toate celelalte, prin înființarea de școle populare de industrie națională, de spitale pentru bolnavi, de ospicii pentru soldații invalizi, de asiluri pentru călători cari umbliă cerșind pe ulițe și la drumuri. Prin această, monastirile, care sunt monumente istorice ale trecutului nostru, pe de o parte se vor apăra de ruină totală care astăzi le amenință, iară pe de altă parte se vor lega mai strîns cu națiunea, profăcându-se în institute de bună creștere, de industrie și de caritate, care toate sunt unite cu biserica și predicatoarele morale creștină. Mai ales prin monastirile de maice vechi, sul tradițional, și o multime de nevoi sociale, nebatute și gate de nime în samă, fac pe o multime de copii sărace și orfane, a căuta acolo asilii. Acele copii crescând acolo, fără nici o destinație și pregătire socială, nevoia de a putea trăi le împunge la călugărie, și dă-

... la fie-care sesiune a sfântului Sinod vin o mul-
 ... de cereri de admittere la călugărie a unor ase-
 ... fete tinere, în adevăr nenorocite. Sărăcia și
 ... de cultură le îndemnă a-și sacrifica viața fără
 ... un folos, nici pentru dânsese, nici pentru socie-
 ... Aceste copile sărace și orfane, care cantă asif
 ... adăpost în monastiri, nu trebuie alungate de acolo,
 ... trebuie a li se da mijloce de cultură intelectuală
 ... aplicare la industrii casnice, cu care ele, ajungând
 ... vârstă, se potă a se reinturna în societate și a-și
 ... procura mijloce de existență pe căi legale și morale.
 ... aceea prin toate monastirile de Maice trebuie a-se
 ... înființa școle primare pentru carte, și ateliere de in-
 ... dustria casnică, așa ca fetele crescute în monastire
 ... potă în lume deveni bune și harnice gospodine.
 ... de a înființa școle de carte și de lucru prin
 ... monastirile de Maice s'a exprimat în Moldova încă
 ... la începutul viacului present. Așa în crisoval Dom-
 ... nului Alexandru Moruz din anul 1803, pentru orga-
 ... nizarea monastirelor de Maice de atunci, Agapia și
 ... Patrioul, școle de carte, după ideile de atunci pen-
 ... truvățătura cărții, și anume: de carte grecescă și
 ... răsăcită, apoi atelieruri, unde să se învețe lucru de
 ... mână, adică cusături, i hramuri, i chilimuri, (adică
 ... cusături de scorturi) și cusături de vestminte archie-
 ... piscopale, și alte iscusite lucruri, care acele sunt pentru
 ... acestea și folosul lor (monastirelor) și pentru podoba
 ... patriei." Însă această măntuitoare idee nu s'a realizat
 ... încă astăzi, și monastirile de maice au mers tot mai
 ... mult spre decădere.

VII. În fine este urgent a se înființa pe la toate
 ... județele din țară, mai ales primare și secundare, ca-
 ... să s'au învțători de religiune, dintre preoții pa-
 ... roci, cari se însușe, tinerimei principiile religioase
 ... creștine, și se facă educația religioasă a ei;
 ... și pe ce merge tineretul încă din vrăsta fragedă,
 ... mai mult se înstreineză de moravurile creștine,
 ... ce este un mare pericol pentru societatea noastră.

VIII. Toate aceste și alte îmbunătățiri în ramul
 ... bisericesc reclamă mijloce materiale și o mai mare
 ... activitate a acțiunii bisericesci, care astăzi este mă-
 ... rită numai în puținele mijloce bugetare, ce i se dau
 ... bugetul statului, destinate și acelea fără părți-
 ... ciparea bisericeii, și fără a se ține samă de adevăra-
 ... și multiplele trebuințe, pentru demna întreținere
 ... a activității clerului în trebuințele morale și reli-
 ... gioase ale națiunii.

Acastă mare pedică se va înlătura numai atunci,
 ... când se va destina din veniturile bisericesci o anume
 ... parte pentru biserică, care se formeze o casă aparte,
 ... administrată de Sinodului în înțelegere cu Minis-
 ... terul Cultelor, care se formeze bugetul bisericesc după
 ... trebuințele morale și materiale ale bisericeii, pe care
 ... să-l apăsă apoi Ministrul se-lu supună la aprobarea Ca-
 ... merei, ca și celelalte bugete ale statului, precum se
 ... face cu etoriile spitalelor. Tot asemenea să se
 ... facă și cu socotelele. Reservele și economiile în-
 ... terioare se remănă în casa bisericescă, spre a forma
 ... un capital bisericesc necesar. Până la for-
 ... marea acestui capital, guvernul se dea pe fie-care an
 ... pentru clerului patru milioane lei, pentru întreținerea
 ... și pentru formarea capitalului bisericesc vii-
 ... tor, când statul va fi scutit de a mai contribui bă-
 ... nă pentru această ramură, și va întrebuința toate
 ... mijlocele sale pentru alte îmbunătățiri naționale. Toate
 ... mijlocele naționale din alte țări au capitalurile și
 ... veniturile lor proprii de întreținere și prosperare, pe
 ... lângă care la neajuns adaugă și guvernul ajutoarele

sale. Așa biserică rusească are un capital de câte-va
 ... sute de milioane ruble, din ale căror procente se între-
 ... țin instituțiunile religioase. Biserica Bucovinei are un
 ... capital de două-spre-zece milioane de florini, cu un ve-
 ... nit anual mai bine de un milion de florini. Asemenea
 ... biserică sârbescă dela Carloviți. Biserica Transilva-
 ... niei, după ce s'a organizat prin Mitropolitul Șaguna,
 ... cea înteușă țintă a sa a fost de a-și forma un capital
 ... bisericesc, la care a depus Șaguna însuși prima con-
 ... tribuțiune din propria sa avere, și apoi a apelat la
 ... tot clerul și poporul de a contribui la formarea a-
 ... cestui capital bisericesc, carele, cu modul acesta spo-
 ... resce pe fie-care an, și înlesnesce biserică a-și face
 ... îmbunătățirile necesare. Noi însă nu avem drept a
 ... face apel la națiune de a forma capitalul bisericesc;
 ... căci totă lumea știe, că biserică noastră națională a
 ... moștenit dela părinți o avere mare, de care astăzi
 ... dispune guvernul. Neregularea pozițiunii bisericeii nos-
 ... tre după luarea averilor bisericesci, pe lângă lipsa
 ... cea mare de astăzi ce suferă biserică, a făcut încă
 ... și alt rău mare bisericeii. Sentimentele creștine de a
 ... dota biserică, deodată fură paralizate. Nime numai
 ... cutază a face donațiuni bisericeilor, temându-se că ele
 ... vor fi înstreinate și luate de guvern pentru alte des-
 ... tinațiuni. De aceea acum se cere imperios a se dec-
 ... lara prin o lege specială, că biserică română este per-
 ... sonă juridică și potă posedă avere în România, și a
 ... se întrebuința pentru scopuri morale, pentru cultura
 ... și dezvoltarea sa și a poporului.

Așa dar lupta contra necredinței, a materialis-
 ... mului, a indiferentismului religios a immoralității, a
 ... papismului cotropitoriu; stăruință și cooperare neu-
 ... treruptă pentru dezvoltarea și cultura clerului prin
 ... reformarea seminarelor, prin înființarea facultății de
 ... Theologie, prin îmbunătățirea pozițiunii materiale a
 ... preoților, prin înființarea unei case aparte pentru
 ... formarea capitalului necesar pentru buna și cuvini-
 ... cioasă educație și întreținere a clerului, și pentru
 ... neatârănarea lui în privința materială. Declarația
 ... bisericeii de persoană juridică în statul român; reforma
 ... monastirelor, ca ele să devină lăcașuri de bine-faceri,
 ... de moralitate, de cultură și de industrie națională.
 ... Iată programul, după care trebuie să lucreze Sântul
 ... nostru Sinod, pentru ca să potă sta la înălțimea sa
 ... de conducător spiritual al poporului și de autoritate
 ... superioară a bisericeii naționale. Spre acest sfârșit noi
 ... necontenit trebuie să deșteptăm pre guvernul ortho-
 ... dox al țerei noastre, și să-i arătăm trebuințele bise-
 ... riceii noastre naționale, cerându-i concursul, fiind că
 ... toate mijlocele materiale, de care biserică are nevoie,
 ... sunt în mânele guvernului. Să grupăm pe lângă noi
 ... pe toți omenii de bine, care își iubesc țara și bise-
 ... rica națională și sunt dușmanii corupțiunii; să gru-
 ... păm mai ales totă inteligența clerului nostru, să o
 ... punem la lucru prin predicarea cuvântului lui Dum-
 ... nezeu prin biserică, prin conferințe publice pentru
 ... cler și popor spre a face cunoscută pericolele, ce
 ... amenință societatea noastră prin uitarea și părăsirea
 ... învățătorei și moralei cea sănătoreasă a creștinismului;
 ... prin presă, — spre a deștepta opiniunea publică în
 ... favoarea bisericeii noastre naționale, carea este din multe
 ... părți amenințată, și spre a deștepta în păstorii nos-
 ... trii cea sufletesei conștiință datoriei lor de dascăli și
 ... pedagogi ai moralității poporului cu fapta și cu cu-
 ... vântul; ai pastorii cari, după cuvântul Domnului Chris-
 ... tos, păstoresc și îngrijesc de turma lor, iară nu nămiși,
 ... cari n'au grije de oile lor, nici când ved că vine
 ... lupul și răsipeșce turma și ucide oile. Cu cât vom da

mai mult semne de viață duhovnică și cu cât mai multe ne vom face datoria noastră de conducători spirituali pe calea virtuților creștinești, cu atât mai mult se va aprinde dragostea și stima creștină asupra clerului și a bisericii naționale; ea va deveni o adevărată glorie pentru nație, și dușmanii ei nu o vor putea cuceri, ca pe o cetate tare și nevinsă.

Acastă espunere a situației bisericii noastre naționale și propunerile pentru paza și îmbunătățirile reclamate de dânsa, știu dinainte că exprimă sentimentele religioase și naționale ale tuturor confrăților mei întru Christos. De aceea eu le-am spus după modesta mea pricepere, și le depun la apăsarea Sântului Sinod. Rog a se discuta, a se amenda, așa ca ele să devină o profesiune de credință, o programă a bisericii noastre naționale, după care să se conducă activitatea și zelul pastoral al Archiepiscopilor și păstorilor spirituali ai României ortodoxe, și după care și nația să pōtă aprecia și secunda activitatea morală a bisericii noastre. Rog asemenea ca această programă a Sinodului român să se comunice și guvernului țării, spre a cunoșce și el nevoile bisericii naționale, și prin presă să se comunice întregii națiuni, pentru ca toți bine-voitorii creștini ortodoci, să dea puternicul lor concurs întru apăsarea, întemeierea și prosperarea bisericii noastre naționale, care a ramas mult în urmă cu desvoltarea sa culturală și morală, cerute de starea actuală a societății noastre.

Episcop Melchisedec.

Regulamântul

afacerilor interne a le „Corul vocal” din Lipova.

Pe baza §. 26 din statute — membrii cântăreți, cu privire la afacerile lor interne și-au statorit acestu regulament, precum urmază:

1. La provocarea președintelui, ori vicepreședintelui — membrii cântăreți ascultători și bineprimiți se voru intruni, numai decât și punctualu la timpul anumit.

2. Membrii cântăreți și ascultători își dau cuvântul de onore, că voru cerceta regulat orele de cântare și voru fi cu luare de samă la învățatură; mai departe, că voru merge întru toate cu exemple bune, și voru trăi unul cu altul în cea mai bună armonie, ca prin acēsta să atragă bunăvoința și interesarea publicului, iar membrii bineprimiți, să vedă, și să ia de la ei indemn și povăț bună.

3. Fiecare membru cântărețu, ascultătoru, ori bineprimițu, dacă va absentă de la prelegere de 3 ori după olaltă fără causă — va fi trasu la răspundere — și repetându elu acēsta va fi ștersu sau eliminat.

4. Dacă conducătorul „Corului” va afla de bine, pōte împărți „Corul” în Nr. 1. și 2. și așa să cânte pe rând, mai cu samă la înmormintări, cununii, ș. a.

5. Fiă în biserică, fiă la înmormintări și la alte funcțiuni, coristii se voru posta și voru sta în ordine, ce li o va ordona conducătorul, adevă măestrul Corului.

6. Taxele Corului vocalu se statoresc așa:

a) pentru funcțiunea la înmormintări 10 fl. v. a. iar afară de Lipova îndoit și după împrejurări cărașie tour și retour;

b) pentru funcțiunea la cununii, ori părăstas 5 fl. v. a. iar afară de Lipova îndoit;

c) Conducătorul Corului se statoresc plat specială, adevă 2 fl. v. a. de la înmormintare; 1 fl. v. a. de la cununie, ori părăstas, — afară de Lipova îndoit;

d) pentru conchiemarea Corului se statoresc 50 cr. v. a. — Aceste taxe sunt a se solvi de către părțile, ce poftesc „Corul” numai decât la „cassa Corului, despre ce apoi cassarul, va face cunoscut președintelui, carele va dispune îndată a se conchiemarea Corului.

7. Tōte taxele, ce se cadu coristilor, de la concerte, înmormintări, cununii, ș. a. cassarul le va depune în cassa de păstrare, spre fructificare, iar anul nou — banii îi va scōte și se voru împărți coristilor în părți egale. Membrii ascultători n'au parte.

8. De la fiecare corist se va detrage 10% adevă 10 crucei din florin, cari % jumătate se va da membrilor bineprimiți ca remuneratiune; cealaltă jumătate se va folosi pentru procurarea de cărți, note musicali membrilor și bibliotecii.

9. Onorariul conducătorului „Corului” provă datu în p. 6. lit. c. cassarul o dă conducătorul după ceremonie îndată.

10. La casu de cununie a vre unui corist, ori de ar' muri careva d'ntre coristi, sau soția cutărui — precum și de ar' muri vre-unul d'ntre membrii bineprimiți — Corul va cânta gratis; iar murind tata ori mama coristului — dacă se va pofti coristul să solveșce preste totu taxa de 5 fl. v. a. Acēsta favoro o au și membrii ascultători.

11. Stă în voia „Corului vocalu” a cânta gratis și la ocasiunea de cununie, părăstas ori înmormintare a altor persoane, cari pōte nu-su în stare a pofti corul, dar pentru trecutul lor, ori alu familiilor lor, îi află de binemeritați și le da acēsta onorariu.

12. Până la începerea anului 1884 speșele voștrui „Corul vocalu” se voru acoperi din taxele de la membrii fondatori și ajutatori: iar de la 1884 începându — jumătate din taxele de la membrii fondatori și ajutatori, venitele de la concerte, înmormintări, cununii, tasu ș. a. se voru depune în cassa de păstrare, ca fondul alu „Corului vocalu.”

13. Cealaltă jumătate din taxele de la membrii fondatori și ajutatori, precum și incursele lunare la membrii coristi și ascultatori [60 cr.], apoi reșele de la fondul „Corului vocalu” — se voru folosi pentru instrunarea Corului. Spre scopul acēsta dela 1884 începându se va face preliminaru în anul.

14. Acēstu regulamentu va intra în viață după ce se va primi în adunarea generală a coristilor.

Acēstu regulamentu s'a votat și primitu în adunarea generală a coristilor, ținută în Lipova, la 15/27. Maiu 1883.

Iosif Suciu, m. p.
președinte.

Dariu Puticiu, m. p.
notariu.

Ioan Tuducescu, m. p.
cassariu și referinte.

Bibliografie.

„SESE-DECI ȘI PATRU CUVINTE sau PENTRU DICE, ale celui dintru Sfinți Părintelui nostru Ioan Sostomul, de doctorul Carl Ioseph Hefele, Profesoru Teologie la Tübingen. Traduse româneșce și orânduite după Duminecile și serbătorile anuale ale Bisericii ortodoxe de Episcopul de Roman Melchisedec. Brașov. Tipografia Cărților bisericesci. 1883. (Prețu nu e însēmnat. (Red).

Sub acest titlu primiram o broșură în ramul literaturii teologice, voluminoasă de 557 pag. 8° mare. Neobositul și ilustrul prelat român, Preasfințitul Episcop Melchisedec, stălpul ortodoxiei române, a adăugat încă un mărghitaru prețios la corona episcopală, ce o poartă cu adevărată glorie și demnitate pastorală! Opera, ce anunțăm, și, carea o demerităm erudițiunii și zelului apostolesc a Preasfințitului Sale, este de cel mai mare folos practic pentru preoții bisericii ortodoxe române. O carte în febră aceasta până acum lipsită cu desevirșire preoților scriitorilor. Astăzi, grație spiritului productiv și activității neîntrerupte a În. Pr. S. Episcop Melchisedec, preoții români au și ei înlesnirea de a posedea o colecțiune modele de predică dela cel mare predicator al bisericii ortodoxe, Sântul Ioan gura de aur, a cărui cuvinte sunt abundante ca Nilul și dulci ca mierea și fagurul!

Preoții români! Profitați de ocaziune și grăbiți-vă să procurați pentru trebuințele voștre și ale turmei voștre păstoriți colecțiunea prețioasă de predică ale celui sântului părintelui nostru Ioan Chrisostomul, carea vă prezintă Archiepiscopul cel mai devotat al ortodoxiei, Preasfințitul Episcop Melchisedec. Noi nu le putem aci nici o laudă, căci se laudă ele prin sine mult decât ce ar putea se le laude cuvintele noastre! O singură dorință ne rămâne însă, aceea ca să vă rugăm să se urmați cu credință sfătuirea ce vi o dă Preasfințitul. Sa în cuvintele prea frumoase: „Rogă deci primiți-le cu dragoste, cetițile prin biserică spre edificarea simțului religios al Românilor și învățați-ve după dânsese a predica voi în biserică, dezvoltând talentele voștre naturale și zelul pastoral de care trebuie se fie insuficient care preoții carele voesc se fie adevărat apostol și ucenic al lui Christos. Vremile sunt grele, oamenii bisericii noastre sunt mulți. Noi nu avem armă decât pilda cea bună în viața noastră prin cuvintele bune și cuvântul lui Dzei, pre carele trebuie să învățăm noi înșine prin necontenita cetire a sânturii scripturii și să-lu spunem și altora prin predică biserică și în tot locul.”

Spre a înlesni procurarea cărții redacțiunea acestui jurnal se însărcină bucuros cu comanda ce vor adresa.

Diverse.

Conclusele sinodelor din Arad și Caransebeș, privitoare la împărțirea fondurilor comune primită altissima sancțiune a Măiestății Sale. Cel, cu finele anului curinte 1883 epitropia proprie a fondurilor comune va înceta, iar fondurile împărțindu-se între diecesele proprietare se vor administra cu începerea anului 1884 de către respectivele consistențe eparchiale.

* Majestatea Sa, pregrațiosul nostru Monarh, la cererea comunei M. Peterdă din cottul Bistriței, recomandată de Preasfințitul episcop diecesean, — a binevoit a rezolvi din casseta privată ajutoriu de 200 fl. v. a. spre scopul edificării bisericii din numita comunitate, carea sumă pe calea istoriului s'a și transpus la destinațiunea sa.

* Oferte pentru seminarul înființându în Arad. Cătră contribuiri inserate până acum la seminarul înființându în sumă de 4050 fl. mai oferit onorata comunitate Alioșu 250 fl. onorata comunitate Giula germană 400 fl. onorata

comunitate Comloșu (S. Ana) 500 fl. și unu domnu anonim 100 fl. clericul Eutimie Bujor a colectat până acuma 187 fl. 91 cr. clericul Teodor Șerban 179 fl. 50 cr. Tocma anșim că și brava reprezentanță a comunei Beregsău a votat 500 fl. de totu dară 6517 fl. 41 cr. pentru cari sume, Prea Sfinția Sa părintele Episcop diecesean, a esprimat contribuitorilor, adēna sa mulțamită.

* Schimbare în direcțiunea institutului. Venerabilul Consistoriu eparchial din Arad făcându trista esperință, că institutul pedagogic-teologic din Arad, în locu de a progresa, elu regresază pe și ce merge, pentru îndreptarea lucrului s'a aflatu necesitată a lua conducerea acestui institutu dela profesorul și redactorul de presinte al acestui jurnal V. Mangra, cărui era concrețată în mod provisoriu până acuma, și a-o incredința părintelui protopop Constantin Gurban. Cunoscându noi bunele intenții ale Pr. S. D. Episcop față cu tot ce e bun și folositoru cauzelor noastre publice, n'avem decât se-i aducem respectuoșele noastre mulțamiri pentru aceste măsuri serioșe făcute în interesul instrucțiunii. În adevăr ar fi timpul ca și institutul nostru să se organizeze și reguleze odată după modelul altor institutite de asemenea caracteru. De șapte ani și mai bine, acestu institutu n'a ajunsu a fi proveđutū nici până astăzi cu tôte puterile didactice necesare, și mai alesu cu unu directoru conducătoru la înălțimea misiunii sale. Și Jacă de atâta vreme nu s'a gășitū un bărbat universitaru care să stee în fruntea acestui institutu, apoi denumirea părintelui protopop C. Gurbanu, în calitate de directoru ni se pare cu atât mai nimerită, cu cât înalta erudițiune pedagogică și teologică a D. Sale și mai cu samă meritele sale eminente și zelul ce a dezvoltatū în conducerea tractului se protopopescu, sunt tot atâtea probe irecusabile și garanții sigure despre o îndreptare mai spre bine a lucrurilor și prosperitatea acestui institutu pe viitoriu!

* Din Peșca ni se trimite următoarele reflecțiuni cu privire la împărțirile, ce am făcut în Nr. 32 relativu la proveniența ofertului de 1500 fl. v. a. pe sēma seminarului înființându în Arad: „Nunumaș not. G. Petrovićiu și învățatoriu, în frunte cu I. Efticiu, apoi președ. Dragoșu și judele comunalu au luatū la inimă sublimul scopu al bunului nostru arhieru din care inoidinte și Comitetulu par. a votatū pentru înființându seminaru 1500 fl. v. a., — ci întreaga inteligență locală care face parte în Comitetulu parochialu inspirată de sublimitatea cauzei a spriginito în și afcā de Comitetu. Totu acesta inteligență în armonia cea bună, nu de multu decretă înființarea școlei superioară aici cu care reuși și în sinodulu parochialu, iară ante de acesta tot la ninsința inteligenței noastre locale se înființă corulu vocalu care ne face onore ađi. Pe scurtu, de câte ori își ridică tonulu în diecesă Prea Sfinția Sa Dlu Episcopu spre a-și ferici fiu se sufletescu în deschilinite direcțiuni totdeuna este binespriginitu de inteligența noastră, iară prin acesta de poporul nostru credinciosu de aici. Unu pentru mai mulți.

* Responsu. La scrisoarea unui anonim, referitoare la deplinirea parochiei Brestovațu, se respunde: că ș-lu 9 din regulamentul pentru parochii, citatū de dēnsulu, permite și provederea parochielor, cari n'au dotațiune de 400 fl. v. a. cu administratori parochiali, ceea ce s'a întâmplatū și în comuna Brestovațu. Unu consistorialnicu.

* **Adunarea dela Brașov și asociațiunea Transilvane** pentru literatura și cultura poporului român e salutată de întreaga presă de peste Carpați cu cele mai dulci și mai măgulitoare cuvinte. Diare mari ca *Națiunea* și *Țimpul* a publicat în colonele lor articlii plini de entuziasm și însuflețire pentru asociațiunea română, cari ar merita se fie aduși și la cunoștința publicului nostru de oătră diarele noastre politice. Ne încapend în cadrulul jurnalului nostru asemenea articlii, totuși nu ne putem reține de a nu reproduce din *Națiunea* următoarele memorabile cuvinte privitoare la cultura națională română din țara de Carpați: „Salutăm deci cu cea mai viiă satisfacțiune a două întrunire a asociațiunei transilvane la Brașov și dorim să fie cât mai bine cercetată nu numai de publicul român de peste munți și de Românii din România. Dacă împrejurările au făcut să fim despărțiți politicește, să ne grăbim a ne folosi de toate ocașiunile potrivite a conserva unitatea pe termenul culturalei naționale. Asupra unui singur lucru ne permitem însă a atrage atențiunea Românilor din Transilvania: pe viitor să și îndrepte privirile cu mai multă sirguintă asupra producățiunilor literare din România liberă, căci numai în chipul acesta vor putea scăpa de influența streină asupra modului lor de a vedea și scrie. *A trecut Țimpul, când direcțiunea în cultura națională se fie dată de o mică pleiadă de Români erudiți din Transilvania. România prin situațiunea ei politică și materială a făcută progrese uriașe și de aceea astăzi ea trebuie privită ca centru, de la care să se împartă razele luminoase pentru întregul Românism.*” Terminând Țimpul dicem asociațiunei transilvane: *Vivat, crescat, floreat!*”

* **Adunarea generală a Alunneului român național din Timișora** a decurs în sâmbăta trecută în modul său îndatinat, adică: de o parte *îmbucurătorii*, de alta parte *întristătorii*. Îmbucurătorii e aceea că comitetul în decursul anului și-a dat toate silințele ca să adune, se încasseze și a administrat cu conștiința; întristătorii e aceea că înteressarea on. public pentru acestu institutu — s'a recit de tot și nime pe lume nu e în stare s'o încălzescă pentru că cei ce pot face acestu nu vrea, cei ce vrea nu pot. Era, în aceeași di, convocată și conferința preoțescă-învătătorescă în aceeași localitate și totii preoții și învățătorii erau coadunați. Când s'au deschis adunarea „Alunneului” — au apucat toți în toate părțile, ca poternichele când simțesc apropierea cânelui de vepat, nevoindă nime a fi nici măcar ascultătorii. Ce pôte fi cauza la asta? — „romanismul” nostru. Atăta institutu avem și noi în Banat, dar nu pôte ajunge la perfecțiune; filantropia ce-i servește de basa, nu aprinde inima nimeni. De alt-cum n'avem se ne mirăm de toate astea, căci și politica noastră, este tot după același calapod croită, ca cea străină, pre carea o cunoscă toți și-i scii scopurile ce le nutresce față de Banat. Dar se revin la reportul despre *decursul adunării*. Erau abia cam 20 de membrii adunați; de președinte ad hoc, fiind că ilustrii patroni lipsiau de la adunare, s'a ales r. s. d. A. *Hamsea* din Arad carele venise la Timișora spre alte scopuri; notariu fu ales dl învățătoriu *I. Boncea*. Din reportul comitetului se vede că institutu numeră 30 membrii fundatori și 35 membrii ordinari, dintre cari din urmă cu finea anului cur. 30 încetă da mai fi membrii de cumva nu-și vor renoi declarațiunile. Avera totală a institutului este în bani gata și în restanție 10369 fl. 28 gr. v. a. a sporit cu 416 fl.

față de anul trecut. În anul trecut s'au alimentat doi studenți, în anu cur. se vor alimenta 6 doi. Societelile s'au revădit și aprobat, cassariului și s'au dat absolutoriu. În decursu de una oră — toate au fost gata. (Luminatorul).

† **Necrologu.** Elena și Marta de Fogaraș cu surori, Nicolau Posta cu soția sa Christina și fi lor Iuliana, Aurelia și Nicolau ca nepoți; — Vasiliu de Fogaraș prețor cu strănepot, cu inimă frântă de durere aducă la cunoștința on. publicu repozarea scumpului lor frate și unchiu *Georgiu de Fogaraș* avocat, deputat sinodal, ases. consist. ect. care după un morb îngelungat în 6 Aug. a. c. st. v. după primirea St. taine își dede sufletul în mânăle creatorului în al 77-lea an al etăți. Osamintele repozatului se vor depune spre eternă odihnă în 8 Aug. st. v. în cripta familiară din curtea bisericii gr. or. la 11 ore ant. Lipova, 6 Aug. 1883. Fie-i țerina ușor și memoria bine cuvântată!

† **Necrologu!** Unu prețor venerabilu, care servit cu credință nestrămutată națiunea și biserica sa, parochulu din Tulca *Moise Porumbă*, a încetat din viață. Densulu a fost unulu dintre veterani, care au luat parte activă aproape la toate mișcăriile naționale și de renascere a bisericii noastre române ortodoxe din Ungaria și Transilvania. Iată și aneul funebru alu familiei repozatului: Anna Porumbă și fi Nestor, Raveica, Maria și Elena, ginerile Georgiu Drimbe, cu inima înfrântă de dorere anunță mărta soțului respective părintelui lor *Moise Porumbă* parochu și asesori consistorialu, după unu morb de unu an în etate de 61 ani, 39 a căsătoriei, 37 a preoției, după ce s'a împartă tainele santele taine în 31 Iuliu v. a. c. a repozat în Domnulu. Fie-i țerina ușor și memoria binecuvântată!

* **Avisu.** Membrii, din comitetulu pentru eter nisarea memoriei profesorului Dr. *Lazaru Petrovic* cari nici până acuma n'au presentat Listele de contribuiri benevole, la locul competentu, — sunt vocați pentru ultima oră, ca în timp de 14 di dela publicarea acestui avisu, — se le tramită la celu locu, căci la din contră, se vor lua măsurile gorose în contra lor. Seleuș-Cighirelu, la 14 August 1883. st. v. *Ioan Vidu*, președ. com.

* **Societatea pentru înființarea unei școle române de fete în Oradea-mare**, va ține adunarea sa generală în anul acesta, conform concludesului din ultima adunare generală ținută anul trecut în Oradea-mare în opidulu *Beiuș* la 16. Septemvre st. n. următoarea programă: 1. Președintele va deschide adunarea generală la orele 11 înainte de amiază. 2. Se vor alege doi notari ad hoc. 3. Unulu din prețorii comitetului va ceti reportulu acestuia despre activitatea sa dela ultima adunare generală, și în general despre progresulu Societății dela înființarea sa, și se va lua conclusiune. 4. Cassariulu Societății va ceti reportulu său despre starea fondului. 5. Se va alege o comisiune de trei membri pentru esaminarea reportului cassariului. 6. Se va alege o comisiune de 3 membri la care se înscrie membrii noi ai Societății și care va înțacele dela membrii vechi și noi. 7. Se vor ține decursuri corespunțorie scopulu Societății, și aretă înțatulu comitetului; iar în lipsa acestora adunarea

La Nr. de față alăturăm unu supplementu de 14 p.

Suplementu la „BISERICA și ȘCOLA.” Nr. 34.
Anul VII. — 1883.

va suspenda până când vor lucra comisiunile; terminându acele, adunarea se va redeschide și 8. Comisiunea pentru înscriere de membri și primire de taxe va reporta despre rezultatul misiunii sale. 9. Comisiunea alésă pentru examinarea raportului casarului va ceti raportulă sêu. 10. Se va alege comitetul Societății pe următorii trei ani. 11. Se va decide locul și timpul adunării generală venitorie. 12. Se va alege o comisiune de 3 membri pentru verificarea procesului verbale. 13. Președintele va încheide adunarea. Din ședința comitetului Societății, ținută în Oradea-mare, la 16. August st. n. 1883. — *Silviu Rezei*, secretariu. *Ieroteu Beleză*, vice-președinte.

Nr. 457. §.

Anunțu școlastic!

La cursul pedagogic diocesanu gr. or. din Caransebeșu se facu înscrierile în 29. 30 și 31. August stilu vechiu a. c.

Condițiunile de primire sunt: etatea de 15 ani și absolvarea a 4 clase gimnasiale sau 3 clase reale.

Cei ce nu voru putea produce atari atestate, voru fi supuși unui examen de primire.

Caransebeșu, în 12. August 1883.

Consistoriul diocesanu.

Anunțu școlastic!

Primiri și înscrieri la institutul pedagogic teologicu din Arad, pe anul școlastic 1883/4 vor avu locu în zilele de 2 și 3 Septemvre st. v. a. c. atât în despărțementul pedagogic cât și în celu teologicu.

În despărțementul pedagogic, conform §-lui 8 din regulamentul provisoru pentru institutu se vor primi numai tineri de constituțiune sănătôsă, cari au trecut anul alu 15 lea alu etății și din limba maternă, din matematică, geografie și istorie, au cunoscințele ce se propun în cele 4 clase inferioare ale gimnasiului, a școlei reali ori a școlei cetățenești, iar în limbele magiară și germană vor fi celu puțin bine inițiat, avend despre acêsta a produce testimonie școlastice iar în lipsa acestora a se supune examenulu de recepțiune.

În despărțementul teologicu se vor primi, conform §-lui 8 din regulamentul menționat, numai tineri de constituțiune sănătôsă, cu pregătire de 8 clase gimnasiale sau reale, și, numai când de acestia nu s-ar afla de ajuns, se vor primi și cu 7 și 6 clase gimnasiale ori reale, și respective tineri eșiți cu bun succes din cursurile pedagogice.

Dela recurenți, pentru ambele despărțeminte se recere ca să adreseze recurses loru cătră venerabilul Consistoriu eparchialu în Arad, proveđute cu: 1) atestat de botez, și 2) testimoniu școlasticu.

La înscriere, elevii în despărțementul teologicu vor avu se solvêsă taxa didactului anualu de 5 fl. v. a.

Esamenele anuale cu elevele preparandiste se vor ține în 1. Septemvre st. v. a. c. iar esamenele de repetițiune și cele supletorie în 30 și 31 August st. v. a. c.

Arad, 1. August 1883.

Diracțiunea institutului pedagogic-teologicu.

Concurs.

Pentru stațiunea învățatorêsă din comuna *Sudriașu-Jupaniu*, ppviteratul *Fagetului*; prin acêsta se eserie concurs cu terminul până la 8. Septemvre a. c. st. v. când se va ține și alegerea.

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a. în bani gata; 6 fl. scripturistica; 10 fl. pentru conferință; 32 metri de lemne, din care are a-se încălzi și școla. Cuartir liber cu grădină de 1 juger; 2 jugere de pământu.

Doritorii cari voesc a ocupa stațiunea acêsta, sunt avisați, ca recurses sale instruate conform dispusețiunelor stat. org. a-le substerne părintelui protopop în *Fagetu*, până la terminul indicat.

Sudriașu-Jupaniu, 7. August 1883.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protop. tractual *Atanasiu Ioanovicu*, m. p. protopresviteru.

Se eserie concursu pentru stațiunea învățatorêsă gr. or. din *Ciacova*, ppiatul *Timișorii*, cu termin până în 24. August st. v. a. c. Salariul anual 500 fl. pentru lemne 50 fl. din care are și școla a se încălzi, 2½ jugere pământ de semănat, cuartir liber.

Recurenții au se producă testimoniu despre absolvirea preparandiei, cualificaciune, atestat de moralitate, încă se scie a propune unguresce și nemțesce, vor fi preferiți cei ce sciū nota de cântare; înainte de alege a se presinte în vre-o Duminecă în biserică spre ași arêta desteritatea în cântare și tipicu.

Recurses adresate comitetului școlasticu cătră președintele *Ilie Ioanovicu*.

Ciacova, 9. August 1883.

Comitetul școlar.

În conțelegere cu Dlu *Dimitriu Dolga*, m. p. insp. de școle.

Concurs pentru depliniirea postului de învățatoriu din comuna *Vadas*, protopresbiteratul *Chisineu*, cu terminul de alege pe ziua de 4. Septemvre a. c.

Emolumintele 100 fl. în bani gata, 8 fl. pentru încălțitul școlei; 9 cubule de grâu, 9 cubule cucuruz, 8 stângeni de lemne pentru învățatoriu, 4 stângeni pentru încălțitul școlei, 20 jugere de pământ parte fânate parte arătoriu și cuartir cu grădină.

Recurses ajustate conform prescrișelor statutului organic adresate Comitetului parochial, să se trimită Domnului Inspector *Mihaiu Sturza* în *Șepreș* (*Seprös*) avend recurenții în vre-o Duminecă ori serbătore a-se presenta în biserică, spre a-și arêta desteritatea în cântări și tipic. Dela recurenți se cere și cunoscința pomăritului și grădinăritului.

Comitetul parochial.

Acest concurs se aprôbă *Mihaiu Sturza*, m. p. insp. de școle.

Concurs pentru stațiunea învățatorêsă din *Valea-mare*, inspectoratul B. Ineului, cot. Aradului, ziua alegerii se statoresce 29 Aug. st. v. a. c.

Emolumintele sunt: 100 fl. 10 cubule bucate grâu și cucuruz, 8° lemne, cuartir cu grădină de legumi.

Recurenții vor trimita recurses sale subscrisului inspector în *Chisineu* (*Kis-Jenö*) până la 25 Aug. st. v. a. c.

Valea-mare, 1 Aug. 1883.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Ioan Cornea*, m. p. inspect. școlar.

Pe baza ordinațiunei Ven. Consistoriū al Aradului de dto. 22 April 1883. Nr. 960, se escrie concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc la clasa I. din comuna *Chesintū*, comitatul Timișorei protopresviteratul Lipovei, cu termin de alegere pe 29. Aug. 10 Sept. a. c.

Emolumintele sunt: 1) În bani gata 300 fl. v. a. 2) 12 meți bucate jumătate grâu, jumătate cucuruză despoiat, 3) 8 orgii de lemne din care are a-se încălzi și școala, 4) 10 fl. pentru conferință și 5 fl. pașal scripturistici, 5) Cortel liber și grădină pentru legumi.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt avisați a-și trimitte recursesle cu documintele necesarie până la terminul susespus, adresate comitetului parochial M. On. Domn Iosif Grădinariū preot în Seceani p. u. Vinga ca inspector cerc. de școle al Timișorii. Tot odată sunt poftiți în vre-o Duminecă sau serbătore a-se presenta la biserica din loc spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Chesintū în 24 Iuliu 1883.

Comitetul parochial.
In conțelegere cu mine: **Iosif Grădinariū**, m. p. insp. școl.

Pentru deplinirea stațiunei învățătoresci gr. or. confesiunale din *Balincz*, ppteratul Hassiasului, să escrie concursul, cu termin de alegere pre 18/30. Septemvre a. c.

Emolumintele sunt: in bani gata 100 fl. v. a.; pentru conferințe și pașalū 20 fl. v. a.; locuință liberă cu grădină; 4 jugere pământ arătoriū, și 6 orgii de lemne, din cari să încăldeșce și școala.

Recurentii sunt poftiți a-și trimitte recursesle, ajustate conform prescrieslor statutului organic, și adresate Comitetului par. subserisū, — la parintele protopop tract. Georgiū Creciunescu, in Belintz p. u. Kiszetó; avēnd dinși in vr'o Duminecă ori serbătore a-se presenta in biserica din loc, spre a-și arăta desteritatea in cântări și tipicul bisericescū.

Balintz, 24. Iulie 1883.

Comitetul parochial.
In conțelegere cu mine: **Georgiū Creciunescu**, m. p. prot. și inspect. școl.

Pentru deplinirea postului de învățătoriu, la școala gr. or. din *Iotar*, protopopiatul Hassiasului — prin această se escrie concursul, cu termin de alegere pe ziua de 4/16. Septemvre a. c.

Emolumintele: 80 fl. in bani gata; pentru scripturistica 5 fl. pentru conferințele învățătoresci 5 fl. 6 orgii de lemne din cari să încăldeșce și școala; patru jugere de pământ. arătoriū de clasa primă, 30 meți parte grâu parte cucuruză; cortel liber și grădină de legumi.

Recursesle ajustate conform prescrieslor statutului organic și §-lui 6. art. XVIII. 1879. și adresate comitetului parochial, să se trimită parintelui protopop Georgiū Creciunescu in Belintz p. u. Kiszetó până inclusive la 3/15. Septemvre a. c.; avēnd recurentii in vr'o duminecă ori serbătore a-se presenta in biserica spre a-și arăta desteritatea in cântări și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.
In conțelegere cu mine: **Georgiū Creciunescu**, m. p. prot. și inspect. școl.

Pentru stațiunea învățătorescă din com. *Costeiu*, protop. Fagetului prin această se escrie concurs până la 31. August a. c. st. v.

Emolumintele sunt: 300 fl. v. a. salariul; 5 fl. scripturistica; 8 fl. pentru curățirea și încăldeșca școlei; 10° lemne, din cari este a-se încălzi și școala; quartir liber cu grădină de legumi.

Recurentii sunt avisați, ca recursesle sale, instruate conform dispusețiunelor stat. org. se le subscernă Pr. On. Domn protopresviter in Faget, până la terminul indicat.

Costeiu, in 27. Iulie 1883. Comitetul parochial.
In conțelegere cu dlū protop. tractualū.

Pentru stațiunea învățătorescă din comuna *Zsuresciū* et filia *Botasciū*, prot. Fagetului, prin această se escrie concurs cu terminul până la 31. August a. c. st. v. Emolumintele sunt: 300 fl. v. a. salariū, quartir liber cu grădină.

Recurentii sunt avisați, ca recursesle sale, instruate conform dispusețiunelor stat. org. se le subscernă P. O. D. prot. Atanasiu Ioanoviciū, in Faget până la terminul indicat.

Zsuresciū, in 27. Iulie 1883. Comitetul parochial.
In conțelegere cu dlū protopop tractualū.

În sensul ordinațiunei Vener. Consistoriū din Orade Nr. 726. sc. a. c. pentru deplinirea stațiunei învățătoresci din *Câmpanii de sus și de jos*, tractulū protopopesc alū Beiușului, devenită in vacanță prin pensionarea fostului învățătoriu Elia Bolovanū, — se escrie concurs cu termin de alegere pe 29. Aug. v. a. c.

Emolumintele sunt: a) 100 fl. in bani, b) 12 cubule de bucate grâu și cucuruzū, c) 10 stinjenii de lemne, d) accidentii cantoralii, și e) quartir cu grădină. Recurentii vor avea a-și trimitte documintele sale instruate conform „stat. org.” până la terminul de mai sus la subserisul inspector cercual de școle in Beiușū. — Beiușū, 29. Iulie v. 1883.

În conțelegere cu comitet. parochialū din Câmpanii:
Vasiliū Papū, m. p. protop. inspect. de școle.

Se escrie concursū pentru următorele stațiuni învățătoresci din protopresviteratul Butenilorū:

1) *Bodasci*, cu salariū anual de 120 fl. 14 șinice bucate, 12 stinjenii lemne, pentru finū 5 fl. 2 mesuri fasole, quartirū liber cu grădină,

2) *Ciū*, cu salariū anualū de 120 fl. 14 șinice bucate, 15 florini pentru finū, 2 mesuri fasole, 12 stinjenii lemne, quartir cu grădină. Pentru ambele aceste alegerea se va ține la 21. August a. c.

3) *Secașū*, cu salariū anual de 120 fl. 12 stinjenii lemne, 12 șinice bucate, pentru finū 5 fl. 2 mesuri fasole, grădină și quartirū,

4) *Zeldișū*, cu salariū de 170 fl. 16 șinice bucate, 90 porțiuni de finū, 12 stinjenii lemne, quartirū cu grădină. Pentru ambele alegerea se va ține la 28. Aug. a. c.

5) *Vasôia*, cu salariū anual de 100 fl. 14 șinice bucate, 12 stinjenii de lemne, quartir cu grădină,

6) *Păiușeni*, cu salariū anual de 100 fl. 14 șinice bucate, 12 stinjenii lemne, quartir cu grădină,

Pentru ambele alegerea se va ține la 29. Aug. a. c. Recurentii sub durata concursului și vor ambsterne petitele sale pe calea oficiului inspectoraliū din Buteni (N. Butyin) și se vorū presenta vre-odată in comună spre a-se face cunoscutii.

Buteni, la 1. August 1883.

În conțelegere cu concernintele comitete parochialū:
Constantinū Gurbanū, m. p. ppviterū insp. cerc. de școle.